זון אויפגאנג — 5.6.
זון אונטערגאנג — 8.00.

די איינציקע אידישע צייטונג
אין מערב קאנאדע
עטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

אידישע וואַרט
THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

וועטער:
אמטייסטן קלאר און וואַרים

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 20, No. 158. Winnipeg, Friday Aug. 8, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג. פרייטאג יד׳ אב, תר״ץ.

בענעטס נייע רעגירונג איינגעשוואָרן

פאליציסט טויטעט אידישן הענדלער אין אטלאנטא דזשאָרדזשיא

(ספּעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

אטלאנטא, דזשאָרדזשיא, אווג. 8 (איטא). — דער היגער אידישער ישוב איז שטארק אויפגעטרייסלט פון דעם טראגישן טויט פון איינעם פון זיינע מיטגלידער און פון דער באפרייאונג פון זיין מערדער.

דזשייק מינסק, א אידישער גראָסער, איז דערשאָסן געווארן אויף טויט פון׳ם פאליציסט האועל, וועלכער איז געווארן אויסגעזוגלייכן א קליינעם סכסוך צווישן מר. מינסק און זיין ברודער. דער פאליציסט איז פארהאלטן געווארן אויף א מארד קלאגע, אבער ער איז באפרייט געווארן אן ערבות (בייל) אויפ׳ן צווייטן טאג. ער באהויפּטעט, אז ער האט געשאָסן אין זעלבסטפארטיידיקונג, אבער אן עדות וואס איז געווען דערביי לייקנט עס אפ.

אידיש שטעטל ארום ווילנע אָפּגעברענט

ווילנע, אווג. 8 (איטא). — א שריפה האט פארניכטעט אינ׳ם שטעטל ראדין א סך אידישע הייזער. צווישן אנדערע האט דארט אָפּגעברענט די ישיבה חפץ-חיים.

אורפאלי באגנאדיקט

(ספּעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

ירושלים, אווג. 8 (איטא). — אורפאלי דער איינציקער איד וואס האט נאך אויף זיך געהאט א טויט-אורטייל אין פארבינדונג מיט די פאראיאריקע אומרוען, איז, ווי עס ווערט אָפיציעל געמעלדעט, באגנאדיקט געווארן. זיין טויט אורטייל איז פארבינדן געווארן אויף צען יאר געפענגניש.

90-יאריקע פרוי ברוטאל דערמאָרדעט

פרעדעריקטאָן, נ. ב., אווג. 8. — מרס. טשארלס וו. קלארק, אן אלמנה, 90 יאר אלט, איז געפונען געווארן אין איר היים א דערמאָרדעטע, מיט א צעשמעטערטן קאָפּ, צעהאקט מיט א האק, ארום איר איז געלעגן איר ליידיק ביטעל, פון וועלכן דער ברוטאלער מערדער, ווערט פארשטאנען, האט ארויסגענומען 45 דאָלאר.

מרס. קלארק איז געווען די מוטער פון דעם שטאט-רעדאקטאר פון דער היגער טעגלאכער צייטונג "דיילי גלינער".

מיניסטאָרן פונם נייעם קאָנסערוואטיוון קאבינעט

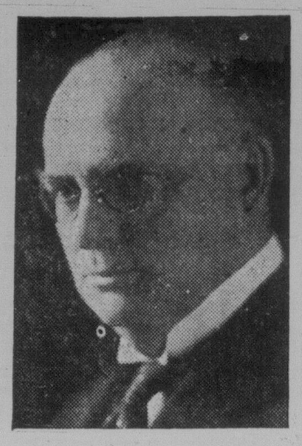

ר. ב. בענעט, פּרעמיער און מיניסטער פון פינאנץ און אויסערלאכע ענינים

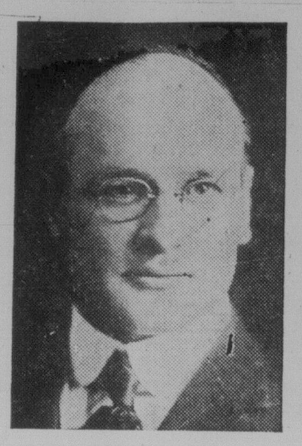

ה. ה. סטיוועגס (וואנקאווער), מיניסטער פון האנדל און קאמערץ

קאָנסערוואטיווע רעגירונג נייט אריין אין מאכט נאָך נייַן יאָר פון ליבעראלן רעזשים

יעדע פּראָווינץ פארטראטן אין נייעם קאבינעט — ט. ג. מוירפי, פון ניפאוואַ, מאַנ., וועלכער האט געקראָגן פּאָרטפעל פון אינערן מיניסטעריום, איז אן איבערראשונג. — פּרעמיער בענעט שטעלט פאר זיך אָפּ צייטווייליק פּאָרטפעל פון פינאנץ און אויסערן מיניסטעריום

אטאווא, אָנט., אווג. 8. — ה. ב. בענעט נייער קאבינעט איז נעכטן נאכמיטאג איינגעשוואָרן געווארן, און די ליבעראלע רעגירונג פון מאקענזי קינג האט נאָך נייַן יאָר אין מאכט אָפּגעטראטן פאר איר איר פלאץ.

דער צוזאמענשטעל פון דער נייער רעגירונג איז פאלגנדיקער:

ר. ב. בענעט, פּרעמיער מיניסטער, פּרעזידענט פון פּריווי קאונסיל, שטאטס סעקרעטאר פאר אויסערלאכע ענינים און פינאנץ מיניסטער.

סר דזשאָרדזש ה. פּערלי, קיי. סי., מיניסטער אן פּאָרטפעל.

ע. נ. ראוד (פּרעמיער פון נאווא סקאָשא), מיניסטער פון פישעריינ.

בענאטאר נידעאם ראבערטסאָן, אר־בעטס מיניסטער.

יו נאטרי, יוסטיץ מיניסטער און אטאָרני דזשענעראל.

ה. ה. סטיוועגס, מיניסטער פון האנדל און קאמערץ.

ר. דזש. מעניאן, מיניסטער פון אייזנבאנען און קאנאלן.

ע. ב. ריקמאן, מיניסטער פון נאציאנאלע הכנסות.

דזש. א. מאקדאָנאלד, מיניסטער אן פּאָרטפעל.

ארטור סאוו, פּאסטמאסטער דזשענעראל

קאל. מוירי מעקלארען, מיניסטער פון פענסיעס און נאציאנאלער געזונטהייט.

ה. א. סטיואַרט, מיניסטער פון עפנטלאכע ארבעטן.

סי. ה. קאהאן, שטאטס סעקרעטאר.

ד. מ. סאדערלענד, מיניסטער פון נאציאנאלער פארטיידיקונג.

אלפרעד דוראנלא, מאריי מיניסטער.

טאמאס ג. מוירפי, מיניסטער פון אינערן און סופּעראינטענדענט פון אינדיאנישע ענינים.

מאָריס דיופּרע, סאָליסיטאר דזשענעראל

וו. א. גארדאן, מיניסטער פון אימיגראציע און קאָלאָניזאציע און מיניסטער פון מינען.

ראבערט וועיר, מיניסטער פון אגריקולטור.

אלע פּראָווינצן זיינען פארטראטן אין דעם קאבינעט. אנטעריא האט געקראָגן זיבן פון די וויכטיקסטע פּאָרטפעלן, קווע־בעק 4 און אלע אנדערע פּראָווינצן צו איי־נעם.

אן איבעראשונג איז געווען די באשטי־מונג פון מר. מוירפי צום פּאָסטן פון אי־נערן מיניסטער, צו פארטרעטן מאַניטאָ־בא. סיי ראבערט ראדזשערס (וויניפּעג סאוט), א געוועזענער מיניסטער, און סיי וו. וו. קענעדי (וויניפּעג סאוט צענטער) האבן גיכער געקענט דערוואַרטן די באַ־שטימונג.

סאסקאטשעוואן וועט זיין פארטראטן פון׳ם אגריקולטור מיניסטער, מר. וועיר, פון מעלפארט; אלבערטא — פון׳ם פּרע־מיער אליין, און בריטיש קאלומביא — פון ה. ה. סטיוועגס, וועלכער איז אין די וואלן דורכגעפאלן אין וואנקאווער און וועט איצט קריגן דעם באצירק פון קוטע־נעי, פון וואנען דער דערווייטער קאנ־סערוואטיווער דעפּוטאט רעזיגנירט צו מאכן פּלאץ פאר אים.

פּרעמיער בענעט אנאנסירט, אז ער נעמט איבער דעם פינאנץ פּאָרטפעל בלויז צייטווייליק, איבער דער ספּעציעלער סע־סגע וואס וועט קירצלאך פאררופן ווערן.

פאראדענונגען פאר "ביי עלעקשאנס" פאר אלע מיניסטאָרן זיינען אויסגעגעבן געווארן, — פאר סעפּט. 2טן אין 10 וואָל־קריינן, און פאר סעפּט. 8טן אין די איבע־ריקע 5. עס וועלן דערוואַרטעט, אז די אפּאָזיציע וועט ניט ארויסשטעלן קיין קאנדידאטן קעגן די מיניסטאָרן, און זיי וועלן אלע דורכגיין "ביי אקלאמיישן".

א טעמפּעראטור צווישן 80 און 90 איז „זייער קיל" פאר א נאסט פון קענזעס, מיז.

עס איז א פארפאלענע זאך, קריגט איר מיצער א שלעכטן נאמען מיט עס אפנס נעמען יאָרן. ביז מען זאָל זיך פון דעם ריינוואשן, און ווער שמועסט אז מען דארף אזא זאך איבערצייגן צו א מיזו־רער, איז גאר קיין האפענונג ניטא.

וויניפּעג איז פארווינט מיט דעם נאָ־מען פון א "קאלטער שטאט", מען דאָ מענשן פאר׳חלשט ווערן פון היץ אין נאס, ווען אייך אן איינוואוינער פון מיזורי זאגן, אז דאס האט זיי פארכאפּט דער אָטעם פון קעלט.

ס. פּ. מילער, פון קענזעס סיטי, איצט א נאסט ביי דער טוריסטן און קאנווענ־שאָן ביוראָ אין וויניפּעג, האט נעכטן שיר ניט גע׳חלש׳ט פון דער באמערקונג וואס איינער האט געמאכט, אז „ס׳איז שרעק־לאך היים".

"וואס ? ! . . . האט ער אויסגעשריי־ען, — שרעקלאך היים אין וויניפּעג ? איר ווייסט ניט וואס היים מיינט. איר וואלט באדארפט זיין לעצטע וואך איר קענזעס, וואלט איר פארזוכט דעם אמת׳ן טעם פון היץ. אין וויניפּעג היים ? — ווייס איך וואס, האט מר. מילער חזק געמאכט, איך קיל זיך דאָ אפּ, ס׳איז דאָ א מחיה, און לאמיך אויסזאגן א סוד, אויב דער וועטער וועט אזוי לענגער אנהאלטן ביי אייך אין שטאט, וועל איך זיין גע־צוואונגען צו קויפן דאָ ווארימע וועש, און באשיצן זיך פון דער קעלט".

אט א פארזונדיקטע שטאט, אויסגע־היט זאָל מען ווערן !

פּרעמיער בענעט באַראט זיך וועגן אר־בעטסלאָזיקייט

אטאווא, אווג. 8. — דער ניי דערוויי־טער פּרעמיער מיניסטער פון קאנאדע, האָן. ר. ב. בענעט, האט זיך דאָ באַ־ראטן מיט די דריי פּרעמיער מיניסטאָרן פון די דריי פּריירי פּראָווינצן וועגן דער פראגע פון ארבעטסלאָזיקייט, און ער האט געקראָגן פון זיי די פארזיכערונג אז זיי וועלן קאָאָפּערירן מיט אים אויף יעדן מעגלאכן אופן צו העלפן פארלייכ־טערן דעם איצטיקן שווערן צושטאנד פון ארבעטסלאָזיקייט.

אין די קומענדיקע צוויי אָדער דריי טעג וועלן זיי ווידער אָפּהאלטן א קאָנ־פערענץ ביי וועלכער עס וועלן אנגענומען ווערן געוויסע באשטימטע פּראָגראַמען וואָס מר. בענעט וועט פארשלאָגן ביי דער ספּעציעלער סעסיע פון פּאָרלאמענט, וואס וועט גערופן ווערן אין סעפּטעמבער צו פארהאנדלען די דאזיקע פראגעס.

ארבעטסלאָזיקייט אין ענגלאנד גרעסטע זינט 1921

לאנדאן, אווג. 8. — אפיציעלע רעני־רונגס סטאטיסטיק ציינט, אז די צאָל אר־בעטסלאָזע אין גרויס בריטאניע דעם 28טן יולי איז געווען 2,011,467. דאָס איז דיי גרעסטע צאָל ארבעטסלאָזע אין לאנד זינט יולי 22טן, 1921. די גרעסטע ארבעטסלאָ־זיקייט נאָך דער מלחמה איז געווען יוני 3טן, 1921. ווען די צאָל ארבעטסלאָזע האט דערגרייכט 2,580,429.

קאנאדע שיקט איצט מער משקה אין די שטאטן ווי פריער

אטאווא, אווג. 8. — כאטש קאנאדע האט אפיציעל פארבאטן דעם טראנס־פּארט פון משקה אין די שטאטן, ווערט אבער איצט דער ביטערער טראפּן עקס־פּארטירט אהין אין גרעסער קוואנטיטעט, ווי וועגן פריער.

די "דאָס ראנערס" האבן געלייזט דאָס פּראבלעם דורך שיקן דיי משקה אויף די פּראָפּעלערישע אינזלען סט. פּיער און מי־קעלאָן, ביים אויסגוס פון׳ם סט. לאָ־רענס טייך. פון דארטן פירט מען עס שוין אריבער אין די שטאטן.

אין יולי 1929, ווען די קאנאדער רע־גירונג האט נאָך דערלויבט צו עקספּאָר־טירן משקה אין די שטאטן, איז בלויז 19,021 גאלאן משקה עקספּארטירט גע־וואָרן אין די דאזיקע צוויי פּראָפּעלע־רישע אינזלען. דעם יולי זיינען אהין עקספּאָר־טירט געווארן 113,219 גאלאן, — א שפּרונג אויף קארנע 90 טויזנט גאלאן. אין יולי 1929 איז פון קאנאדע עקספּאָר־טירט געווארן אין די שטאטן קארנע 75 מיליאן גאלאן.

אנגעזעענער חזן אין כנסת־ישראל שול

פון כנסת ישראל שול, בעט מען אונז צו מעלדן, אז פּנחס כץ, וועלכער איז דאָ איצט א גאסט פון שיקאגאָ, וועט דאוונען היינט צו קבלת שבת און מאָרגן פרי אין דער שול, טשארלס און סטעלא, און זיין ברודער, צבי כץ, וועט האלטן א דרשה.

יצחק איידלמאן, פארשטייער פון בית מדרש לתורה אין שיקאגאָ, וועט ריידן פאר קריאת התורה.

וואידא באשולדיקט אין שטיצן אנטי־סעמיטישע סטודענטישע אָרגאניזאציע מיט פאָנדן פון 2 מיניסטעריומס

ווין באַרעכטעט וועגן נייע אנטיסעמיטישע עקסצעסן אין רומע־ניע — רעגירונג וועט אפשר דערקלערן אנטיסעמיטישע אָרגאניזאציעס פאר אומגעזעצלאכע

בוקארעסט, אווג. 8 (איטא).— די קלאַ־גע, אז אינערן מיניסטער וואידא האט גע־שטיצט די סטודענטישע אנטיסעמיטישע באוועגונג ניט בלויז מיט די פאָנדן פון׳ם אינערן מיניסטעריום, נאָר אויך מיט געלט פון׳ם אויסערן מיניסטעריום, ווערט היינט געמאכט אין דער ליבעראלער פּרעסע.

די דאזיקע זייער ערנסטע קלאגע האט באוואונן די אומפּאַרטייאישע "רימעניאַ־זא" אויפגעוואָרפן די ליבעראלן צו דער־ווייזן זייער קלאגע, און וואידאַ — ער זאָל זי עפנטלאך אָפּלייקענען.

אין אן עפנטלאכער דערקלערונג האט דער אגריקולטור מיניסטער מיהאלאקע אטאקירט די ליבעראלן, באהויפּטנדיק, אז זיי, און ניט די איצטיקע רעגירונג פינאנ־סירן די אנטיסעמיטן.

ווין, אווגוסט 8 (איטא). — די אונגאַ־רישע טעלעגראפן אגענטור באַריכטעט וועגן נייע אנטיסעמיטישע עקסצעסן אין רומעניע. זי דערציילט וועגן אידישע פאַ־סאזשירן וואס ווערן צע׳ממיט׳ט אויף די אייזנבאנען, און וועגן פלוג־בלעטלאך פארשפּרייט אין בוקארעסט מיט׳ן רוף צו מארדן די אידן.

בוקארעסט, אווג. 8 (איטא). — א סענ־סאציאנעלער באַריכט, אז די רעגירונג האט באשלאָסן אויפצולייזן די אנטיסע־מיטישע אָרגאניזאציעס "אייזערנע גווארד־דיע" און מיכאאיל ארכאנגעל״, איז דער־שינען אין היינטיקער פּרעסע.

דער פּרעזעסאָנדענט פון איטא האט אנגעפרעגט די מאכט וועגן דער ריכטי־קייט פון דעם באריכט, און ער איז אינ־פּארמירט געווארן, אז אזא באשלוס איז נאָך ניט אנגענומען געווארן. אבער דער יוסטיץ מיניסטער יוניאַן, צוזאמען מיט׳ן שעף פון דער געהיים פּאליציי, קאַדעדער־, האָבן פארוזן א דדיינענדיקע קאנפערענץ

קאנאדער הדסה קאָנווענשאָן וועט אָפּגעהאלטן ווערן סעפּט. 7-8

מאנטרעאל. — די מיטגלידערנס פון הדסה מאכן אלע פארבאריטונגען פאר דער קאנאדער הדסה קאנווענשאָן, וואס וועט אָפּגעהאלטן ווערן אין אטאווא, אָנט., זונטאג און מאנטאג, סעפּט. 7טן און 8טן. די קאָנווענשאָן וועט זיין זייער א וויכטיקע, ווייל זי איז די ערשטע אין די לעצטע דריי יאָר.

די פּרעזידענטס פון די קאמיסיעס וועלען באריכטן פון די פארשיידענע טע־טיקייטן פון דער קאנאדער הדסה פאר די לעצטע דריי יאָר. באריכטן וועלן אויך אָפּגעגעבן ווערן פון די פארשידענע באַ־אמטע. איינשליסנדיק די ווייצ־פּרעזי־דענטס (פון וויניפּעג — מרס. ה. י. ווייַלדער און מרס. מ. ריידי). מרס. א. דזש. פרימאן, די פּרעזידענטן, לאדט אויך איינציקע פּראמינענטע רעדנער צו אדרעסירן די קאָנווענשאָן.

צווישן די פארווייַלונגען פאר די דע־לעגאטס וועט זיין א גארטן פּארטיע אין מיטש־לייק, קווענבעק, אין דער זומער היים פון די פרימאן׳ס.

אלע טשאפּטערס אין קאנאדע זיינען אויפגעפאָדערט צו דערווייַלן זייערע דע־לעגאטס און צו אינפאָרמירן דעם אפּיס אין מאנטרעאל וועגן אלע רעזאָלוציעס וואס זיי וועלן פארברייַנגען ביי דער קאָנווענשאָן. טשאפּטערס זיינען באַרעכ־טיקט צו איין דעלעגאטן פאר יעדע 20 מיטגלידערנס.

פּרעמיער בענעט באַראט זיך וועגן אר־בעטסלאָזיקייט

אטאווא, אווג. 8. — דער ניי דערוויי־טער פּרעמיער מיניסטער פון קאנאדע, האָן. ר. ב. בענעט, האט זיך דאָ באַ־ראטן מיט די דריי פּרעמיער מיניסטאָרן פון די דריי פּריירי פּראָווינצן וועגן דער פראגע פון ארבעטסלאָזיקייט, און ער האט געקראָגן פון זיי די פארזיכערונג אז זיי וועלן קאָאָפּערירן מיט אים אויף יעדן מעגלאכן אופן צו העלפן פארלייכ־טערן דעם איצטיקן שווערן צושטאנד פון ארבעטסלאָזיקייט.

אין די קומענדיקע צוויי אָדער דריי טעג וועלן זיי ווידער אָפּהאלטן א קאָנ־פערענץ ביי וועלכער עס וועלן אנגענומען ווערן געוויסע באשטימטע פּראָגראַמען וואָס מר. בענעט וועט פארשלאָגן ביי דער ספּעציעלער סעסיע פון פּאָרלאמענט, וואס וועט גערופן ווערן אין סעפּטעמבער צו פארהאנדלען די דאזיקע פראגעס.

נעזעלשאפטלאכער קאלענדאר

פרייטאג, אווגוסט 8

אפענע אלג. פארזאמ. פון לינקע פּוע״צ 8.30 אוו., אין פּרץ-אינסטיטוט : פּאָלי־טישע כראניק פון דער וואך.

שבת, אווגוסט 9

רבי הורוויץ : חומש מיט מפרשים, 4.30 נ.מ., אין אהל יעקב שול.

זונטאג, אווג. 10

אריספאר פון אלע נאצ. יוגנט אָרג. קיין סעלקירק וועסט, 9 פרי פּונקט, פון פּרץ-אינסטיטוט. אויפ. "הנוער העובד".

אלגעמ. פארזאמ. פון פרוען ביקור-חו״ל־לים, 2 ביי־טאג, אין ליבאוויטשער שול.

פּיקניק פון ליידיס אקז. לינת-הצדק, 3 נ.מ., אין סיטי פּארק.

פרייטאג, אווגוסט 15

יוגנט פארז. פאר "הנוער העובד" אין א״י 8.30 אוו., אין ציון זאל. רעדנער, נייע א״י ביל׳דער. איינטריט פריי.

שבת, אווגוסט 17

צווייטער יערלאכער פּיקניק פון אינ־דוסטריעלער יוניאָן. זאמל-פּונקט, סעלקירק און סאלטער.

צוויי נעגערס געהאנגען פון אויפגע־רעגטן המון אין אינדיאנא

מעריאן, אינד., אווג. 8. — צוויי נע־גערס, פארהאלטן אין פארבינדונג מיט דעם טויט פון קלאוד דיטער, וועלכער איז דערשאָסן געווארן, און דעם איבערפאל אויפ׳ן מיידל וואס איז געווען אין זיין באגלייטונג, — זיינען ארויסגענומען גע־ווארן פון דער גרעטן קרייז געפענגניש און זיינען אויפגעהאנגען געווארן אויפ׳ן געריכט הויז סקווער.

א המון פון ארום טויזנט מענשן איז איבערגעפאלן די געפענגעניש און איז צור־ערשט פארטריבן געווארן מיט דער הילף פון גאז באמבעס. דער המון איז אבער באלד געווען צוריק, האט איינגעבראָכן זיך אין געפענגעניש, האט ארויסגעפירט די צוויי נעגערס, טאם שיפּ, 18 יאר, און אייב סמיט 19 יאר. איינעם האט מען אויפגעהאנגען פון פענסטער פון געפענג־ניש, און דעם צווייטן — פון א בוים אויפ׳ן געריכט־הויז סקווער.

—(::)—

בריטישע קירך וועט צאָלן אויס לייז געלט צו כינעזישע קאָמוּ־ניסטן

לאנדאן, אווג. 8. — די קירכלאכע מי־סיאָנערן געזעלשאפט האט באפולמעכ־טיקט אירע פארטרעטער אין פוטשא צו באצאָלן דאָס אויסלייזן געלט צו די קאָ־מוניסטן וואס האבן געפאנגען די ברי־טישע מיסיאָנערקעס. אידיט נעטעלטאן און עלעאנאר הריסאָן, אויב דער בריטי־שער קאנסול וועט אנערקענען, אז דאָס איז דער איינציקער מיטל צו באפרייען זיי. די סומע פארלאנגט פאר זייער באַ־פרייאונג איז ארום 19 טויזנט דאָלאר אין גאלד.

יארצייט נאָך די קדושים פון ארץ-ישראל דעם מאָנטאָג

דעם מאָנטאָג ווערט א יאָר, זינט די בלוטיקע פּאָגרומען אין ארץ-ישראל וואס האבן אויפגעפּרעסירט די אידישע וועלט, זיינען אויסגעבראָכן אויף א גרויסן פארגעס. אין פארבינדונג מיט דעם, ווערט דעם טאג געפּראָוווט דער ערשטער יאָר־צייט נאָך די אידישע קדושים וואס האבן פארלאָרן זייערע לעבנס אין די איבער־פאלן, און רבי כהנאוויטש בעט אונז צו מעלדן, אז דעם טאג דאַרפן געמאכט ווערן הזכרות נאָך די קדושים אין אלע שולן.

מחנות סאַרדינס לייזן ארבעטסלאָז־קייט פּראגע אין וויגנא, שפּאניע

ניט געקוקט אויף דעם וואס קיין שפּאַ־ניע איז לעצטנס ניט געפאָרן קיין מאסן-אימיגראציע, ליידט איר "ארבע־טער פּעדעראציע" אויף דער חולאת פון ארבעטסלאָזיקייט, פּונקט אזוי די די אמעריקאנער אָדער קאנאדער ארבעטער פעדעראציעס, וועלכע ציטערן אזוי שטארק פאר אימיגראנטן, אויס מורא אז די לעצטע וועלן חלילה פארנעמען זייערע ארבעטסלאָזיקי־ט פּאָזיציעס.

אין וויגנא, שפּאַניע, האט אבער פאַ־סירט א נס, פּשוט׳ע סאַרדינס, ניט אין קיין קעסטלאך, נאָר לעבעדיקע, האבן זיך מרחם געווען אויף דער גרויסער צאָל ארבעטסלאָזע אין יענער האפן שמאט און זיי האבן כאָטש אויף א ווייַלע געלייזט די ארבעטסלאָזיקייט פּראבלעם, דורך דעם וואס זיי זיינען אין מאסן צוגע־שוואומען צום בערג.

דער רעזולטאט איז געווען, אז די אר־בעטסלאָזע ארמיי האט זיך א ווארף גע־טאָן צום בערג ים, און זיי האבן געפאנ־גען א האלבן מיליאָן קוישן סאַרדינס, און א דאנק דעם האבן זיך דערעפנט די קע־נעריין, און אין שטאט איז געווען ששון ושמחה, דער עולם פּרעסט די ״אוב׳ע געסט״ אין די שאכטלען אריין, און עס איז דאָ כאָטש אויף א ווייַלע פּרנסה — אויף די אמעריקאנער און קאנאדער אר־בעטער נעזאנט געווארן . . .

ווייַלע נעגערס געהאנגען פון אויפגע־רעגטן המון אין אינדיאנא

מעריאן, אינד., אווג. 8. — צוויי נע־גערס, פארהאלטן אין פארבינדונג מיט דעם טויט פון קלאוד דיטער, וועלכער איז דערשאָסן געווארן, און דעם איבערפאל אויפ׳ן מיידל וואס איז געווען אין זיין באגלייטונג, — זיינען ארויסגענומען גע־ווארן פון דער גרעטן קרייז געפענגניש און זיינען אויפגעהאנגען געווארן אויפ׳ן געריכט הויז סקווער.

ברוקלין

נייע אנטיסעמיטישע אָרגאניזאציע

ניו יאָרק, אווג. 8. — אין ברוקלין איז אויפגעשטאנען א נייע אנטיסעמיטישע אָרגאניזאציע, "אמעריקאנער אינדיאנער", אונטער דער פּרעזידענטשאפט פון ד״ר ג. ל. ווילסאן, א פּרופעסאָר אין קולומביע אוניווערסיטעט. אין דער אנטלעמונג פון דער אָרגאניזאציע האט ד״ר ווילסאן אויסגעזאגט, אז דער אמעריקאנער אינדיאנער איז אין גאנצן אנטיסעמיט, ווייל ער האט אלע ראסן אין דער וועלט, אויסגענומען דיי אידן, ליב.

אנב - אורחא

פון מארק

צילן און מיטלען

דזשאָן מארטין, א געוועזענער מיטאר־בעטער פון פּרעמיער ראמזי מאקדאָנאלד, וועלכער באצייכנט זיך אליין ווי א סאָציאַ־ליסט, האט ריידנדיק פאר׳ן פאליטישן אינסטיטוט, אין וויליאמסטאון, מאס., די טעג, דערקלערט אז מאקדאָנאלדס רעגי־רונג האט נארנישט ניט אויפגעטאן פאר׳ן סאָציאליזם. — פּונקט ווי עס האבן פאר דעם ניט אויפגעטאן ניט די דייטשע און ניט די פראנצויזישע סאָציאליסטן.

און ער קומט דערפאר צו באשלוס, אז דורכ׳ן פּארלאמענטאריזם קאן מען קיין סאָציאליזם ניט דערגרייכן, — אגב ניט קיין נייע זאך : די קאמוניסטן האמערן וועגן דעם שוין לאנג.

מר. מארטינען איז שוין דערפאר מער געפעלן לענינס מעטאָד, ווי מאקדאָנאלדס. דער קאמוניסט און דער פאשיסט, זאגט ער, האלטן, אז דער ציל איז די דיופּס־זאך, און עס מאכט ניט אויס, דורך וועל־כע מיטלען מען דערגרייכט אים. און, אויב איר גיט צו, אז סאָציאליזם איז טאקע א וויכטיקער און ווירדיקער ציל, וואס זשע מאכט טאקע אויס, ווי מען דערגרייכט אים, אבי מען זאָל אים נאר דערגרייכן !

* * *

איך גיב צו, אז מיך, פּונקט ווי א סך אנדערע מענשן, שאָקירט דער געדאנק, אז צוליב דערגרייכן א געוויסן אידעאל מאג מען באניין אלע געמיינהייטן.

אבער לאמיר א ווייַלע צוגעבן, אז דאָס זיינען קליינבירגערלאכע, צעקראכענע גע־פילן, וואס זיינען גארנישט ניט ווערט.

נו, איז שפּייען מיר אויף די דאזיקע סענטימענטן. מיר האבן פאר׳ן גרויסן ציל, דעם סאָציאליזם. גיין מיר צום ציל מיט אן אייזערנער אנטשלאָסנהייט, צערייבנדיק אויף פּיצלאך אלץ און אלע־מען, וואס שטעלט זיך אונז אין וועג. — יע, אפילו דאָס פאלק גופא, וואס דארף עס זיין דער טרענער פון׳ם סאָציאליזם.

קומט עס אזוי אויס, אז ניט דער סאָ־ציאליזם איז באשאפן געווארן פאר׳ן מענ־שען, נאר דער מענש פאר׳ן סאָציאליזם.

דער סאָציאליזם ווערט אזוי דערפירט צו אן אבסטראקט, צו א רעליגיע, וואס פּאדערט בלויז קרבנות פון׳ם מענשן, און קאן אים אפילו ניט באלוינען, ווי די גע־ווייַנלאכע רעליגיע, מיט קיין שור־הבר און לויתן אויף יענער וועלט.

צו מיר אפּעלירט ניט אזא סאָציאליזם...

* * *

די קאמוניסטישע דיקטאטור, — "לע־נינס מעטאָד" ווי מר. מארטין דריקט זיך אויס, זוכט ארויפצוצווינגען דורך גוואלד־מיטלען דעם סאָציאליזם אויף אן אומווי־ליקן פאלק.

דערווייַל האט זי עס נאָך ניט דער־גרייכט. זי האט נאציאנאליזירט די גרוי־סע אינדוסטרעיס, אבער דאָס אליין איז נאָך ניט קיין סאָציאליזם : אינדוסטריעס ווערן נאציאנאליזירט אויך אין בורזשר־אזע לענדער (די נאציאנאלע אייזנבאנען אין קאנאדע, למשל).

און אלע פארזוכן איינצופירן דאָ און דארטן אמת׳ן סאָציאליזם, האבן זיך אנ־געשטויסן אן אן אייזערנער וואנט : דאָס פאלק, די לעבעדיקע מענשן וועלכע האבן נעדארפט דורכפירן די שיינע פלענער אין לעבן, האבן זיך ניט געלאזט דרייען ווי די רעדלאך פון א מאשין.

* * *

איך בין ניט זיכער, אויב דער פּארלא־מענטאריזם איז דער וועג, וואס וועט פירן צום סאָציאליזם.

איך בין אבער פון דער צווייטער זייט יא זיכער, אז דיקטאטור איז ניט דער וועג צום אמת׳ן סאָציאליזם.

ווען אפילו א דיקטאטור זאָל געלינגען ארויפצווינגען א געוויסן סארט סאָציאַ־ליזם, וועט ער אבער צעפאלן ווערן אזוי שנעל, ווי די דיקטאטור וועט צומאכן איין אויג, — אָט, ווי "קאלכאזן" אין סאוועט רוסלאנד זיינען צעפאלן געווארן, ווי נאר די דיקטאטור האט אביסל אָפּגעצווינגן איר אייזערנע האנט פון זיי.

צווישן פּארלאמענטאריזם און דיקטאַ־טור וואלט איך אזוי גיכער אויסגעקליבן דעם ערשטן, — אמווייניקסטנס דריקט ער ניט אונטער מיין פּערזענלאכקייט אין אזא מאָס. אמווייניקסטנס לאָזט ער־ אביסל פּלאץ פאר פּערזענלאכער אניציאַ־טיווע. אמווייניקסטנס לאָזט ער אנטוויק־לען זיך א געפיל פון פּערזענלאכער אחר־יות ביים יחיד.

* * *

און סאָציאליזם, גלויב איך, קאן ניט דערגרייכט ווערן דורך גוויַלד־מיטלען, דורך צוואנג, — און אויך ניט דורך פריצייטי־קע פּארלאמענטארישע געזעצן.

עס קאן ניט עקזיסטירן קיין פריי־יע סאָ־ציאליסטישע געזעלשאפט, סיידן יעדער יחיד פון דער געזעלשאפט זאָל פילן א פּערזענלאכע אחריות פאר׳ן כלל. קיין סאָ־ציאליזם קאן ניט פארווירקלאכט ווערן, וואו די מענשן ווערן ניט פאסיק פאר דעם דיקטאטור, וואס זוכט צו צעדריקן דעם יחיד פון געוויינט אים צו טראכטן און צו האנדלען אויפ׳ן באפעל פון אויבן, מאכט דעם מענשן אלץ אומפּאסיקער פאר א סאָציאליסטישער געזעלשאפט.

און אויב פּארלאמענטאריזם האט נאָך ווייניק אדער גארנישט ניט אויפגעטאן פאר׳ן סאָציאליזם, גלויב איך, אז די קאָ־מוניסטישע דיקטאטור האט בפירוש דער־ווייטערט דעם ציל, אין איר צו ראשיקן געיעג נאָך אים . . .

אנב - אורחא

פון מארק

צילן און מיטלען

דזשאָן מארטין, א געוועזענער מיטאר־בעטער פון פּרעמיער ראמזי מאקדאָנאלד, וועלכער באצייכנט זיך אליין ווי א סאָציאַ־ליסט, האט ריידנדיק פאר׳ן פאליטישן אינסטיטוט, אין וויליאמסטאון, מאס., די טעג, דערקלערט אז מאקדאָנאלדס רעגי־רונג האט גארנישט ניט אויפגעטאן פאר׳ן סאָציאליזם. — פּונקט ווי עס האבן פאר דעם ניט אויפגעטאן ניט די דייטשע און ניט די פראנצויזישע סאָציאליסטן.

און ער קומט דערפאר צו באשלוס, אז דורכ׳ן פּארלאמענטאריזם קאן מען קיין סאָציאליזם ניט דערגרייכן, — אגב ניט קיין נייע זאך : די קאמוניסטן האמערן וועגן דעם שוין לאנג.

מר. מארטינען איז שוין דערפאר מער געפעלן לענינס מעטאָד, ווי מאקדאָנאלדס. דער קאמוניסט און דער פאשיסט, זאגט ער, האלטן, אז דער ציל איז די דיופּס־זאך, און עס מאכט ניט אויס, דורך וועל־כע מיטלען מען דערגרייכט אים. און, אויב איר גיט צו, אז סאָציאליזם איז טאקע א וויכטיקער און ווירדיקער ציל, וואס זשע מאכט טאקע אויס, ווי מען דערגרייכט אים, אבי מען זאָל אים נאר דערגרייכן !

* * *

איך גיב צו, אז מיך, פּונקט ווי א סך אנדערע מענשן, שאָקירט דער געדאנק, אז צוליב דערגרייכן א געוויסן אידעאל מאג מען באניין אלע געמיינהייטן.

אבער לאמיר א ווייַלע צוגעבן, אז דאָס זיינען קליינבירגערלאכע, צעקראכענע גע־פילן, וואס זיינען גארנישט ניט ווערט.

נו, איז שפּייען מיר אויף די דאזיקע סענטימענטן. מיר האבן פאר א גרויסן ציל, דעם סאָציאליזם. גיין מיר צום ציל מיט אן אייזערנער אנטשלאָסנהייט, צערייבנדיק אויף פּיצלאך אלץ און אלע־מען, וואס שטעלט זיך אונז אין וועג. — יע, אפילו דאָס פאלק גופא, וואס דארף עס זיין דער טרענער פון׳ם סאָציאליזם.

קומט עס אזוי אויס, אז ניט דער סאָ־ציאליזם איז באשאפן געווארן פאר׳ן מענ־שען, נאר דער מענש פאר׳ן סאָציאליזם.

דער סאָציאליזם ווערט אזוי דערפירט צו אן אבסטראקט, צו א רעליגיע, וואס פּאדערט בלויז קרבנות פון׳ם מענשן, און קאן אים אפילו ניט באלוינען, ווי די גע־ווייַנלאכע רעליגיע, מיט קיין שור־הבר און לויתן אויף יענער וועלט.

צו מיר אָפּעלירט ניט אזא סאָציאליזם...

* * *

די קאמוניסטישע דיקטאטור, — "לע־נינס מעטאָד" ווי מר. מארטין דריקט זיך אויס, זוכט ארויפצוצווינגען דורך גוואלד־מיטלען דעם סאָציאליזם אויף אן אומווי־ליקן פאלק.

דערווייַל האט זי עס נאָך ניט דער־גרייכט. זי האט נאציאנאליזירט די גרוי־סע אינדוסטרעיס, אבער דאָס אליין איז נאָך ניט קיין סאָציאליזם : אינדוסטריעס ווערן נאציאנאליזירט אויך אין בורזשר־אזע לענדער (די נאציאנאלע אייזנבאנען אין קאנאדע, למשל).

און אלע פארזוכן איינצופירן דאָ און דארטן אמת׳ן סאָציאליזם, האבן זיך אנ־געשטויסן אן אן אייזערנער וואנט : דאָס פ